

УДК 331.453

Курков О.Б.¹, Крупій О.С.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. КНТ-510м НУ «Запорізька політехніка»

МЕТОДИКА МОНІТОРИНГУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ, ОЦІНКА ОБСТАНОВКИ І ВИСНОВКИ З НЕЇ

Підготовка людей до активних результативних дій в умовах надзвичайних ситуацій розглядається як одна із головних задач цивільного захисту населення. Спеціальні заклади освіти для підготовки за цим напрямком створюються для людей, які обирають відповідну спеціальність та несуть службу у відповідних структурах. Саме тому підготовка та навчання населення у питаннях, пов'язаних з профілактикою і діями у надзвичайних ситуаціях, що обов'язково призведе до зменшення людських жертв, витрат матеріальних і фінансових ресурсів, збитків і шкоди навколишньому середовищу має бути забезпечена також і в звичайних навчальних закладах.

Сутність і призначення моніторингу та прогнозування цивільного захисту полягають у спостереженні, контролі і передбаченні небезпечних процесів та явищ природи, техносфери, зовнішніх дестабілізуючих чинників (збройних конфліктів, терористичних актів тощо), які є джерелами НС, а також динаміки розвитку ситуацій, визначення їх масштабів з метою вирішення завдань щодо запобігання НС та організації ліквідації лиха.

Прогнозування надзвичайних ситуацій – випереджаюче відображення ймовірності виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій на основі аналізу можливих причин її виникнення, її джерела в минулому і сьогодні.

Прогнозування може носити довгостроковий, короткостроковий або оперативний характер і можливо тільки на основі рішення завдань моніторингу.

Глобальний моніторинг – спостереження за загальносвітовими процесами і явищами в біосфері, їх оцінка та прогнозування можливих змін.

Регіональний моніторинг – спостереження за процесами та явищами в певних регіонах, в яких ці процеси і явища відрізняються по природному характером або по антропогенних впливів від природних біологічних процесів, їх оцінка та прогнозування можливих змін.

Імпактний моніторинг – спостереження за процесами та явищами в особливо небезпечних зонах і місцях, що безпосередньо примикають до джерел забруднюючих речовин, їх оцінка та прогнозування можливих змін.

Базовий моніторинг – спостереження за станом природних систем, на які практично не впливають регіональні антропогенні дії, їх оцінка та прогнозування можливих змін. Це, як правило, віддалені від промислових районів території, біосферні заповідники.

Узагальнена оцінка НС включає в себе величини соціального, економічного, екологічного ризику і суми соціального, економічного та екологічного збитку. Узагальнену оцінку НС можна проводити як до виникнення НС, так і після. Якщо оцінка проводиться до виникнення НС, вона носить імовірнісний характер і, як правило, використовується в цілях попередження НС. Якщо оцінка проводиться після виникнення НС, вона використовується для вироблення заходів, розрахунку сил і засобів, необхідних для ліквідації наслідків. Однією з складових оцінки НС є оцінка збитків.

Короткі висновки з можливої обстановки:

- зони (райони) радіаційного, хімічного, бактеріологічного зараження, масових пожеж, зараження сильнодіючими отруйними речовинами, а також катастрофічного затоплення;

- наслідки у разі виникнення надзвичайних ситуацій, стан транспортних комунікацій, систем енерго-, газо-, водо-, тепло забезпечення, каналізації, матеріально-технічної бази, систем оповіщення, зв'язку і управління;

- висновки з оцінки можливої обстановки і стану сил цивільного захисту.

Необхідність захисту населення області шляхом евакуації (відселення) з небезпечних районів (зон) виникає у першу чергу у разі:

- підтоплення населених пунктів при зимово-весняних повенях;

– всіх видів аварій з викидом небезпечних хімічних речовин на об'єктах, які застосовують їх у виробництві, і зараження ними повітря та прилеглих територій;

– виникнення надзвичайних ситуацій з вибухопожежонебезпечними засобами та речовинами, які зберігаються на військових об'єктах області;

– виникнення лісових пожеж;

– воєнних дій.

Таким чином моніторинг цивільного захисту є одна з найважливіших складових захисту населення і вимагає системних вирішень і на основі моніторингу відбувається оцінка обстановки та висновки щодо подальших дій або стану цивільного захисту.